

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.19 (3139) ●

● ЧАЦВЕР, 28 мая, 2009

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Новая сустрэча з унікальным рарытэтам

Жыхары Слуцка ўпершыню за сто год убачылі Евангелле, якое некалі перапісаў князь Юрый Алелькавіч **Стар. 2**

Вытокі музыкі — на Міншчыне

190-годдзе з дня нараджэння Станіслава Манюшкі адзначылі канцэртнай праграмай з твораў юбіляра **Стар. 3**

Гэта — і наша перамога **Стар. 4**

Праз шчырае слова — да сэрцаў

З творамі паэта, празаіка, публіцыста, у свой час — аднаго з лідэраў вызваленчага руху Кубы Хасэ Марці цяпер могуць знаёміцца чытачы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

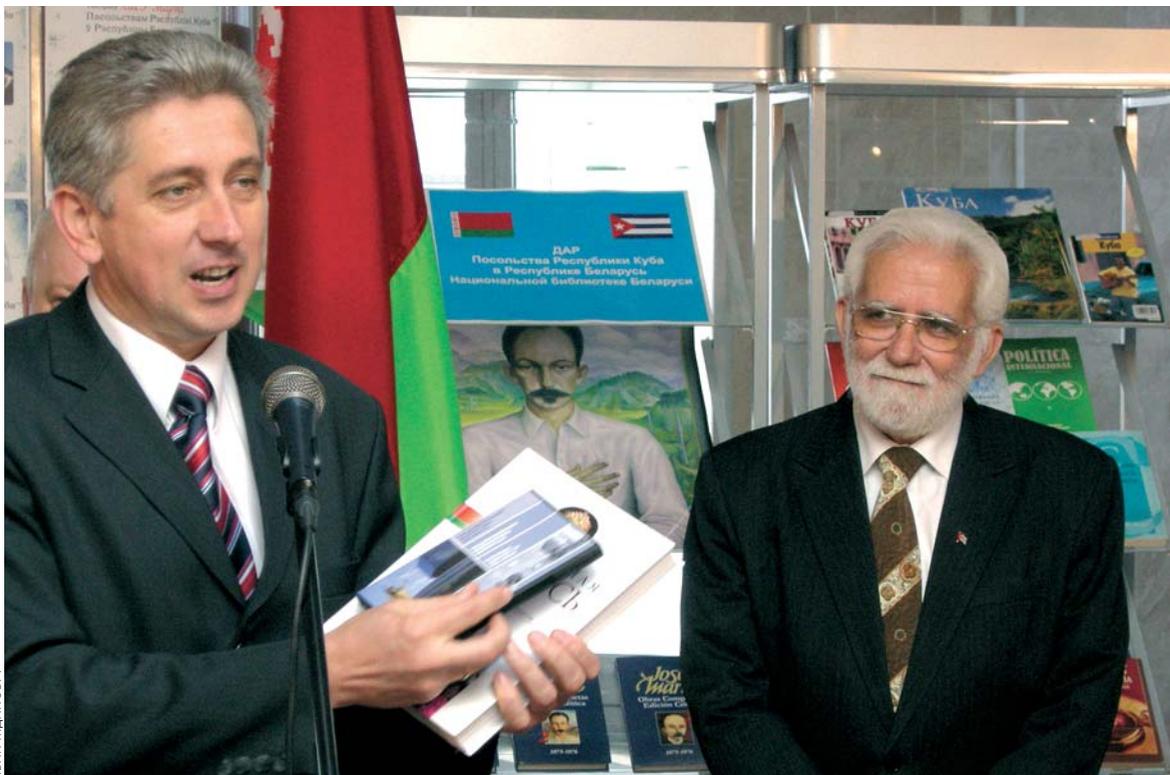
Янка Яцкевіч

Так павялося, што менавіта пісьменнікі, мастакі і музыканты першымі дапамагаюць людзям з розных краін адкрываць сэрцына-сустрэчы адзін аднаму. За імі ж, калі наладжаны давер, ідуць паглыбляць кантакты бізнесмены і палітыкі. Вось і на ўрачыстасць з нагоды перадачы кніг, якую зладзіла ў бібліятэчнай галерэі “Лабірынт” кубінскае пасольства, разам з кіраўнікамі і прадстаўнікамі дыпмсіі былі запрошаны і беларускія сябры з Вострава Свабоды.

Член таварыства дружбы “Беларусь—Куба” — сёлета яму, дарэчы, 39 гадоў — мінчанка Алена Лях з цікавасцю вывучае гісторыю кубінскай рэвалюцыі, культуру краіны, піша артыкулы і нават вершы, прысвечаныя Кубе, яе гордым і свабодалюбвым грамадзянам. Алена вельмі ганарыцца аўтографам самога камандантэ, які нядаўна атрымала

праз кубінскае пасольства. А вось 28-томны збор твораў Хасэ Марці “Edicion Critica” (“Крытычнае выданне”) на іспанскай мове, які перадаў у фонды бібліятэкі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кубы ў Беларусі Амар Сянон Медына Кінтэра, — гэта каштоўны дар усяму нашаму народу. Варта нагадаць, што на Кубе Хасэ Марці лічыцца нацыянальным героем, у розных лацінаамерыканскіх краінах яго ўшаноўваюць як прадвесніка незалежнасці. А ў літаратурных колах ён вядомы і як адзін з заснавальнікаў мадэрнізма.

У чым каштоўнасць падарунка? Пасол патлумачыў, што выданне шырокае па тэматыцы. 28 тамоў уключаюць як рукапісы Хасэ Марці, так і вялікі друкаваны матэрыял: хронікі, журналістскую карэспандэнцыю, артыкулы, нарысы, звароты. Ёсць у кнігах і біяграфія аўтара. Змешчаны яго паэмы, навелы, творы для тэатра, пісьмы, тэксты публічных выступленняў, маніфестаў. Увайшлі

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Раман Матульскі ўдзячны паслу Кубы Амару Сянону Медына Кінтэра за кнігі

ў выданне нават асобныя прысвечэнні, чарнавікі, запісныя кніжкі, фрагменты твораў, а таксама анатацыі, пераклады і малюнкi. “Гэта ўсё напісанае Хасэ Марці, што змаглі знайсці кубінцы да сённяшняга дня, — падкрэсліў Амар Сянон Медына Кінтэра. — І матэрыялы пра Лацінскую Амерыку — добрая база для знаёмства з нашай гісторыяй і культурай. Творы Хасэ Марці перакладзены на многія мовы, у тым ліку і рускую. Спадзяюся, будуць яны надрукаваны і па-беларуску. Ва ўсякім разе, наяўнасць такога выдання ў Беларусі — добры стымул для перакладчыкаў, каб знаёміць і іспанамовных чытачоў з творами беларускіх аўтараў”.

Намеснік міністра культуры

Віктар Кураш сардэчна падзякаваў за падарунак. Ён адзначыў, што сувязі паміж краінамі мацнеюць. На ўзроўні ўрадаў прынята больш за 15 пагадненняў, якія збліжаюць нас у розных сферах жыцця: гандаль, культура, асвета... Асабліваю дынаміку кантактам надаў візіт Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі на Кубу ў 2000 годзе: тады быў падпісаны двухбаковы дагавор аб дружальных адносінах і супрацоўніцтве. “Цяпер мы актыўна абменьваемся вынікамі творчай дзейнасці, — сказаў В.Кураш. — Скажам, беларускія музыканты выконваюць творы кампазітараў Кубы. В. Кураш назваў перадачу кніг важным крокам на шляху ўмацавання дружальных ад-

носінаў, бо “мы адзін аднаму цікавыя ў шматаблічнасці культур. Чым больш адзін пра аднаго ведаем — тым больш моцнымі будучы кантакты”.

Між іншым, на цырымоніі прысутнічаў і намеснік міністра знешняга гандлю і замежных інвестыцый Кубы Рыкарда Герэра Бланка. Ён узначальвае кубінскую частку беларуска-кубінскай камісіі па гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве. І на наступны дзень распачаты, дзякуючы кнігам Хасэ Марці, дыялог прадоўжылі дзелавыя людзі: на IX пасяджэнні камісіі абмяркоўваліся перспектывыя напрамкі двухбаковага гандлёва-эканамічнага і навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва Беларусі і Кубы.

У люстэрку прэсы

Вызначаны пераможцы конкурсу сярод беларускіх СМІ і журналістаў на лепшае асвятленне міжнацыянальных і міжканфесійных стасункаў

Іосіф Якубаў

Сутычкі, канфлікты, тэракты з чалавечымі ахвярамі... Амаль штодзень з розных куткоў планеты даходзяць трывожныя звесткі. Непаразуменні паміж людзьмі некаторыя палітолагі называюць глабальнай праблемай сучаснасці. У Беларусі ж, краіне на памежжы ўсходняй і заходняй цывілізацый, у згодзе жывуць прадстаўнікі больш чым 120 нацыянальнасцяў, і тут нямае робіцца для падтрымання атмасферы талерантнасці, верацярпімасці. У прыватнасці, у інфармацыйным, духоўным полі

грамадства наладжаны жывы абмен рознымі думкамі, грамадзяне вучацца не толькі адстойваць сваю праўду, але і чуць праўду іншых. Для тых журналістаў, якія дапамагаюць шукаць згоду людзям розных нацый і канфесій, чарговае мерапрыемства ў Нацыянальным прэс-цэнтры стала адначасова і святам, і працай. Бо менавіта падчас круглага стала “Дыялог дыяспар: шматнацыянальная Беларусь — беларускае замежжа” і ўшаноўвалі лаўрэатаў конкурсу.

Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леанід Гуляка нагадаў: конкурс право-

Радыежурналістка Лілія Коршун — у ліку лаўрэатаў конкурсу

дзіцца сумесна апаратам Упаўнаважанага і Міністэрствам інфармацыі. Прычым калі летась на яго было пададзена 28 творчых праектаў, то сёлета ўжо больш за 40. “Мы парадаваліся, што праца рэдакцый газет, часопісаў, калектываў электронных СМІ і асобных журналістаў стваральная па сваёй сутнасці, — адзначыў Л. Гуляка. — Зрэшты, тэмы міжрэлігійных ці міжнацыянальных спрэчак, на шчасце, не актуальныя для нашага грамадства. Мы не збіраемся некаму дэманстраваць свае дасягненні. Але пагартайце публікацыі — і вы пераканаецеся: у нас

нармальнае сітуацыя як міжканфесійная, так і этнічная. І стасункі Беларусі з суайчыннікамі таксама гарманічныя”.

У прадстаўленых на конкурс праектах, удакладніў Л. Гуляка, пераважаюць матэрыялы пра жыццё прадстаўнікоў розных нацый на беларускай зямлі, дзейнасць створаных імі грамадскіх аб’яднанняў, міжнацыянальных і міжкультурных дыялог у краіне. Расказваецца і пра ўвагу дзяржавы да гэтых пытанняў, асвятляецца жыццё суайчыннікаў за мяжой, іх кантакты з гістарычнай радзімай. → **Стар. 3**

Новая сустрэча з унікальным рарытэтам

Жыхары Слуцка ўпершыню за сто год убачылі Евангелле, якое некалі перапісаў князь Юрый Алелькавіч

Віктар Корбут

Кніга да 1941 года захоўвалася ў Магілёве, адкуль знікла ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны. Бясследна, разам з крыжам Ефрасінні Полацкай. Каштоўнасці захоўваліся ў абласным краязнаўчым музеі. Калі ў 2003 годзе Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі Філарэт прадставіў публіцы Евангелле, усе здзівіліся: адкуль яно “ўваскрэсла”? І вось цяпер,

як выключэнне, два дні Евангелле экспанавалася ў Слуцкім краязнаўчым музеі.

Жыхары Слуцка не бачылі рэдкага выдання, мабыць, з часоў Расійскай імперыі. Калі да рэвалюцыі ў горадзе дзейнічаў Свята-Траецкі манастыр, свяшчэнны манускрыпт зберагаўся менавіта там. Евангелле напісана на царкоўнаславянскай мове карычневым чарнілам, з выкарыстаннем золата. Застаўкі і многія літары аздоблены геаметрычным і

раслінным арнаментом.

Паводле слоў прагаіерэя Мікалая Коржыча, сакратара Мінскага епархіяльнага ўпраўлення, рарытэтны рукапіс неўзабаве будзе перавыдадзены факсімільным спосабам — копію святыні змогуць сабе прыдаць у кнігарнях усе шанавальнікі айчыннай старасвецчыны. Сродкі на друкаванне Слуцкага Евангелля вылучаны па даручэнні Прэзідэнта Беларусі.

БЕЛТА

Цікава, што кніга гэтая рукапісная, а значыць існуе ў адзіным экзэмпляры. Яна з’явілася тады, калі ўжо была выдадзена друкаваная “Бівлія руска” Скарыны. Але зрабіць копію Святога пісання ад рукі ўсё адно лічылася вельмі пачэснай працай. Евангелле перапісаў Юрый Алелькавіч — непасрэдным нашчадак вялікага князя літоўскага Гедыміна. З дынастыі Алелькавічаў,

дарэчы, паходзіць і наша Жанна д’Арк — абаронца Слуцка ад татараў Анастасія, а таксама святая Соф’я Слуцкая, якую ўшаноўвае Беларуская праваслаўная царква і чые мошчы знаходзяцца ў мінскім Свята-Духавым кафедральным саборы. Такім чынам, Алелькавічы ўнеслі прыкметны ўклад у гісторыю культуры Беларусі. І гэта робіць іх спадчыну асабліва значнай для краіны.

Да родных крыніц

Сярод замежнікаў, якія ўмацоўваюць здароўе ў беларускіх санаторыях, усё больш і нашых суайчыннікаў

Іван Ждановіч

Дзе правесці летні адпачынак? Многім з тых, хто жыве ў замежжы, хочацца на Радзіму. Мусіць, жаданне вяртацца да вытокаў такое ж неадольнае, як і прага новых дарог. Пагаворыш з чалавекам пасля “насталжытура” — і адразу бачна, як сагрэлася ягоная душа. А яшчэ можна набыць пучэўку ў санаторый і падмацаваць тут здароўе. Так, дарэчы, і робяць штогод сотні грамадзян замежжа. Бо ў Беларусі, гавораць, “нават паветра лекавае”.

З больш чым сотні беларускіх здраўніц ёсць што выбраць на любы густ. Папулярныя і тыя, што належаць да санаторна-курортнага прадпрыемства “Белаграздраўніца”. Многія ўжо ведаюць нашы санаторыі для дарослых: “Радон” у Дзятлаўскім раёне, “Сасновы бор” пад Мінскам, “Парэчча” непадалёк ад Гродна і “Рассвет-Любань” на Палессі, — расказвае Віктар Панамароў, намеснік генеральнага дырэктара прадпрыемства. — Ёсць у некаторых з іх аддзяленні для дзяцей, працуюць і дзіцячыя здраўніцы: “Сонейка” і “Случ” у Слуцкім раёне, “Налібоцкая пушча” пад Валожынам і “Расінка” ў Міёрскім раёне. Такая сетка санаторыяў стваралася доўгі час, кожны з іх размешчаны ў месцы паводле свайго унікальнага. Цяпер, дарэчы, мы праводзім рэканструкцыю, каб яшчэ больш якасна абслугоўваць кліентаў”.

Не сакрэт, што становіцца імідж санаторыяў складваецца гадамі. Віктар Аляксеевіч з гордасцю ад-

значае: з шасці прызавых месцаў у конкурсе на лепшую санаторна-курортную арганізацыю краіны па выніках работы ў 2008 годзе тры заваявала “Белаграздраўніца”. Лепшым сярод санаторыяў для дарослых прызнаны “Сасновы бор”,

курорт Друскінінкай. І лекавыя крыніцы, як лічаць спецыялісты, падпітваюцца з тых жа, ці вельмі блізкіх па складзе гідрагеалагічных пластоў. А ў нашым санаторыі “Рассвет-Любань” аздараўлівае вада трускавецкага тыпу, яе ўздзеян-

налістаў. Па праспекце Пераможцаў ён вывёў машыну за кальцавую аўтадарогу, праехалі праз Ждановічы, мінулі Мінскае мора, старажытны горад Заслаўе... “Між іншым, нашы санаторыі прапануюць кліентам экскурсіі па ўсёй Беларусі, у

ванні сардэчна-сасудзістай сістэмы. Ёсць у адпачываючых і добрая магчымасць сумясціць “лячэнне цела з ацаленнем душы”. Чым актыўна карыстаюцца, скажам, нашы суайчыннікі з Ізраіля. Галоўны ўрач санаторыя “Сасновы бор” Канстанцін Зянькоў расказаў: штогод адтуль прылятаюць чартэрнымі рэйсамі мінімум тры групы, а гэта больш за сто чалавек. Грамадзяне Ізраіля, як правіла, вельмі дысцыплінаваныя ў прыёме працэдур. Да таго ж яны ахвотна наведваюць гістарычна блізкія ім мясціны, родзічаў і знаёмых не толькі ў Мінску, Міры, але і Бабруйску, Мазыры, Пінску і іншых гарадах і мястэчках.

Найбольш замежнікаў прыязджае ў “Сасновы бор”, вядома ж, з Расіі. Масквічцы Тамары Кольшыкінай, з якой мы пазнаёміліся, сюды паралі прыехаць “на разведку” знаёмыя з пад Заслаўя. У менеджэра буйнай гандлёвай фірмы якраз была нагода парадавацца: “прыбыла з ціскам 175 на 110, а праз тыдзень ужо 130 на 80”. І такі аздараўленчы эффект, удакладняе намеснік галоўнага санаторыя Віктар Арлоў, дасягаецца без усялякіх медыкаментаў.

Прычым, па яго словах, падобныя прызнанні ён чуў і ад гасцей з Германіі, Літвы, Латвіі, Украіны... Здарэцца, і пасля адпачынку на цёплых пляжах па здароўе людзі едуць усё ж у “Сасновы бор”. Віктар Іванавіч згадвае, як нядаўна правільна падабраны спецыялістамі працэдур, масаж дапамаглі “цалкам аднавіць функцыі рукі” ў аднаго з кліентаў.

“Колькасць замежнікаў штогод павялічваецца, — разважае В.Панамароў. — У “Радоне” я пазнаёміўся з 60-гадовым бізнесменам з Берліна, які прыязджае ў санаторый 2-3 разы на год, і ён адкрыў мне такія сакрэты. Маючы праблемы з пазваночнікам, суставамі, немец падлічыў эканамічны эффект ад лячэння. І аказалася, што Хайнцу па грашах выгадней, чым траціцца на лекі дома, прыехаць у Беларусь на сваёй машыне на 15 дзён, прыняць 6-7 радоных ваннаў і прайсці курс гразелячэння”. Сустрэўся Віктар Панамароў і з групай беларусаў з Эстоніі, якія аздараўляліся ў “Радоне”. Яны былі вельмі задаволены тым, як іх сустрэлі на Радзіме, і ўдзячны за падказку Ніне Савінавай з Таліна, старшыні Асацыяцыі беларусаў Эстоніі.

Цяпер у санаторыяў “Белаграздраўніцы”, падзяліўся планами В.Панамароў, ёсць цікавыя праекты супрацоўніцтва і з Беластоцкім ваяводствам Польшчы. Гэта вельмі перспектыўна, бо, напрыклад, жыхары Гродзеншчыны нядрэнна ведаюць польскую мову, а для палякаў з памежных ваяводстваў блізкая беларуская.

Між іншым, летась наша газета расказвала, што група эстонцаў гасцявала і ў санаторыі “Крыніца” пад Мінскам, а таксама пра намесніка Асацыяцыі стварыць у Таліне беларускі турыстычна-інфармацыйны цэнтр. Мяркую, сёлета з’явіцца новыя адрасы такога карыснага для здароўя супрацоўніцтва. А тым, хто бываў у нашых здраўніцах, прапануем напісаць пра ўражанні ў рэдакцыю.

КАНСТАНЦІН ЗЯНЬКОЎ

У санаторыі “Сасновы бор” лекавыя і вада, і паветра

у лідэрах дзіцячых “Расінка” і “Случ”. “Шмат, вядома, залежыць і ад спецыялістаў, усёго персанала здраўніц, але першааснова аздараўлення ў Беларусі — прыродныя фактары: унікальныя крыніцы з мінеральнымі водамі, чыстае паветра, — разважае В.Панамароў. — Усе нашы санаторыі размешчаны ў сельскай мясцовасці, у барах і лясах. Скажам, у “Парэччы”, на беразе возера Малочнае, лечыць вада друскінінкайскага тыпу: там недалёка літоўскі

не многім вядомае. Назва ж “Радон” гаворыць сама за сябе — у санаторыі ўсе праграмы лячэння заснаваны на выкарыстанні вады з утрыманнем радону. Ёсць лекавая вада і ў “Сасновым бары”, пад Радашковічамі. Прывабнае гэтае “райскае месца”, як сказаў мне адзін госьць з Ізраіля, і тым, што знаходзіцца недалёка ад сталіцы”.

Падчас адной з рабочых паездак у “Сасновы бор” Віктар Аляксеевіч пагадзіўся ўзяць з сабой жур-

тым ліку і ў Нясвіж, Мірскі замак, у Белаавежскую і Налібоцкую пушчы... — заўважае Віктар Аляксеевіч.

Карпусы санаторыя — прама ў светлым бары, дзе заўсёды лёгка дыхаецца і гуляе жывое рэха. Надаюць сіл праменады ля збудаванняў адзінага ў Беларусі гідропарка, на берагах рэчкі можна сустрэць працавітых баброў, палюбавацца лебедзямі. Спецыялісты кажуць, што дзякуючы і такім прыродным фактарам тут паспяхова лечыцца захвор-

Другое жыццё шэдэўра

Жывапіснае палатно зноў упрыгожыць столь Нясвіжскага замка

Некалькі гадоў таму пры па-жары ў замку пацярпела столовае палатно, на якім была намалявана багіня Леда. Тады выратаваць яго было немагчыма — пасля таго, як агонь пагушылі, мастацкі шэдэўр стаў нагадваць суцэльны пухір з вадой.

І вось, дзякуючы намаганням спецыялістаў, малюнак на палатне неўзабаве будзе адноўлены. Рэстаўратарам ужо ўдалося замацаваць пласт фарбы і ліквідаваць уздуцце ад вады. Каб не пашкодзіць жывапіс, у працэсе гэтай работы былі выкарыстаны тысячы лістоў папяроснай паперы: на іх нано-

сілі спецыяльны асятровы клей, потым здымалі, і чысцілі ад пылу і бруду.

Напачатку восені шэдэўр невядомых мастакоў XIX стагоддзя вернуць у Нясвіжскі замак. Унікальнасць палатну надае і той факт, што яно было зроблена з суцэльнага кавалка ільну агульнай плошчай у 36 квадратных метраў. Гісторыкам яшчэ трэба высветліць імя стваральніка. Мастацтвазнаўцы адзначаюць вельмі моцную школу майстра. Магчыма, над класічным сюжэтам у стылі барока працавала некалькі чалавек, напрыклад, мастак-настаўнік са сваімі вучнем.

Рэстаўратары не часта маюць справу з жывапіснымі палотнамі такой велічыні

Вытокі музыкі — на Міншчыне

190-годдзе з дня нараджэння Станіслава Манюшкі адзначылі канцэртнай праграмай з твораў юбіляра

Людміла Мінкевіч

Выдатны кампазітар, дырыжор і педагог. Класік вакальнай лірыкі. Стваральнік польскай нацыянальнай оперы. І адначасова — пачынальнік прафесійнай музыкі беларускай. Гэта яна гучала ў Мінску ў лютым 1852 года на прадстаўленні оперы “Ідылія” на словы Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча. Адбылася прэм’ера на сцэне мінскага гарадскога тэатра, які размяшчаўся там, дзе цяпер узвышаецца адноўлены гатэль “Еўропа”. Слухачы доўга апладзіравалі і паэту, які сыграў у “Ідыліі” ролю вайта Навума, і кампазітару, прысутнаму на прэм’еры, бо добра іх ведалі. Для абодвух, як пісаў В. Дуніна-Марцінкевіч, “Мінская зямелька” была “родненькай маткай”.

Станіслаў Манюшка нарадзіўся на Ігуменшчыне (цяпер Чэрвеньскі раён), у фальварку Убель (там цяпер стаіць памятная стэла) 5 мая 1819 года. Бацька будучага кампазітара Часлаў, здольны мастак, арганізоўваў летам сялянскія прадстаўленні-канцэрты. І Станіслаў з дзяцінства добра ведаў беларускія народныя песні, мелодыі якіх выкарыстаў у “Хатніх спеўніках”, операх “Галька” і “Страшны двор”.

Сёлета Польскай інстытут у Мінску і трыо “Вытокі” ў складзе Ірыны Аўдзеевай (фартэпіяна), Сяргея

Махава (флейта) і Аляксея Фралова (фагот) падрыхтавалі найлепшы падарунак Манюшку ў дзень яго народзін. У сценах Дзяржаўнага музея гісторыі музычнай і тэатральнай культуры (тут, дарэчы, некаторы час здымаў кватэру бацька Станіслава ў час вучобы сына ў Мінскай гімназіі) прагучала канцэртная праграма з твораў самога юбіляра, яго сяброў і сучаснікаў В.Дуніна-Марцінкевіча, Н.Орды, М.Ельскага і іншых.

Манюшкаўская “Малітва” распачала праграму “Тут узрасла муза твая”, адарыўшы гасцей ў зале святлом і супакоем. Слухаючы твор, міжволі ўспамінаеш, як рускі кампазітар Аляксандр Сяроў слухна параўноўваў творы Манюшкі з шэдэўрамі Шуберта, Шумана, Глінкі, Даргамыжскага.

А праз хвіліну трыо пачало іграць спецыяльную “лясную” падборку з “Хатніх спеўнікаў”

Манюшкі, слухачы быццам апынуліся ў дуброве, побач са звярамі і птушкамі. У песні “Мядзведзік” чуецца, як гучна тупае звер, пераступаючы лапамі па зямлі. “Зязюлька” нагадвае, як пырхае з галінкі на галінку птушка, заліваючыся спевам. А кампазіцыя “Вясна” асабіста для мяне паказалася невялікім урыўкам з кінафільма з мноствам дзеянняў і рухаў: высоўвалі

з-пад снегу вочкі пралесак, узнімаліся ў неба першыя жаваранкі...

На вечарыне згадвалася, што С. Манюшка, як і Шапэн, закладваў асновы нацыянальнай вакальнай музыкі. Ры-

Станіслаў Манюшка

гор Шырма адзначыў: у творчасці Манюшкі “такое багацце песенных і танцавальных народных інтанацый, што часам ствараецца ўражанне, што ты дзесьці пад Слуцкам ці каля Мінска на народным свяце”.

Прагучалі на вечары творы яшчэ аднаго юбіляра — кампазітара Фларыяна Міладоўскага. Ён, як і Манюшка, вучыўся ў Берлі-

не, сябраваў з Ф. Мендэльсонам, Ф.Шапэнам, Ф.Лістам. Згадваючы пра высокі аўтарытэт і вялікую ролю сёлетніх юбіляраў, мінскі музычны дзеяч XIX стагоддзя А. Валіцкі пісаў: “Міладоўскі і Манюшка да апошняга часу былі дзвюма пальмамі ў выпаленай пустыні, пад ценем якіх музыка магла знайсці сабе прытулак”.

Неўзабаве трыо “Вытокі” зладзіць юбілейны тур па Чэрвеньшчыне. Закончацца ж юбілейныя ўрачыстасці 10 чэрвеня канцэртам у мінскай філармоніі з прэзентацыяй кампакт-дыска “Новае неба Станіслава Манюшкі”.

У люстэрку прэсы

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

Вялікая ўвага і да пытанняў духоўнасці, свабоды веравызнання. Матэрыялы прадстаўлены як асобнымі артыкуламі, так і цэлымі падборкамі. Важна, што некаторыя выданні вядуць на гэтыя тэмы пастаянныя рубрыкі, і журналісты глыбока ўнікаюць у сутнасць таго, пра што пішуць.

Намеснік Міністра інфармацыі Ігар Лапцёнак падкрэсліў: інфармацыйнае поле Беларусі цяпер вельмі шырокае, а паколькі тут жывуць людзі розных нацыянальнасцяў, то і прывабнае для выдаўцоў замежжа. Таму, дарэчы, у выставе “СМІ ў Беларусі” ўдзельнічалі прадстаўнічы дэлегацыі з 10 краін. “Без інфармацыйнай падтрымкі ў наладжанні міжнацыянальных і міжканфесійных зносінаў, у развіцці міжкультурнага дыялогу ў Беларусі, у супрацоўніцтве з суайчыннікамі за мяжой, на мой погляд, было б значна менш набыткаў, — лічыць І.Лапцёнак. — Узнагароды атрымліваюць тэа журналісты, якія працуюць на гэтых дзяржаўна важных і адказных дзялянках найбольш рупліва”. Ён нагадаў, што Міністэрства інфармацыі — сувыканаўца Дзяржаўнай праграмы развіцця канфесійнай сферы, нацыянальных стасункаў і супрацоўніцтва з суайчыннікамі за мяжой, якая цяпер рэалізуецца. Пад праекты выдзелены значныя сродкі, праводзіцца шэраг мерапрыемстваў. У прыватнасці, ёсць пастаянныя кантакты журналістаў з прадстаўнікамі праваслаўнай царквы, іншых канфесій. Таму і публікацыі іх атрымліваюцца змястоўнымі і цікавымі.

Пахвальныя граматы, Падзячныя пісьмы і спецыяльныя прызы ад арганізатараў конкурсу атрымалі больш за 30 калектываў і журналістаў раённых, абласных, рэспубліканскіх газет, іншых СМІ. У ліку пераможцаў — і тыя, хто працуе над газетай “Голас Радзімы”: спецыяльны карэспандэнт Іван Ждановіч, а таксама патрыярх журналістыкі, вядомы даследчык літаратуры і беларускай дыяспары прафесар Адам Мальдзіс.

Сяброў сустракалі гасцінна

Галіна Малахава

У Мінску пабывалі ліцэісты з Гайнаўкі Беластоцкага ваяводства, якія вывучаюць беларускую філалогію

Праграма знаходжання дэлегацыі была насычанай. Ліцэістаў з Польшчы хлебам-соллю сустракалі вучні сталічных гімназій. Госці наведлі музей Нацыянальнага каларыту і матэрыяльнай культуры ў Дудутках, гісторыка-культурны комплекс каля Заслаўя. Паглядзелі яны і спектакль у Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі паводле твора Уладзіміра Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім”.

Дзесяцікласніца Гайнаўскага ліцэя Кацярына Янцэвіч упершыню пабывала ў Мінску. Пасля заканчэння 12-га класа яна плануе паступіць у адну з мінскіх вуну на аддзяленне беларускай філалогіі. “У нашым ліцэі займаюцца 120 вучняў па чатырох профілях: гуманітарным, фізіка-матэматычным, біялагічным, географічным. Дадаткова вывучаюць беларускую мову і літаратуру (чатыры гадзіны на тыдзень). Падчас паездкі мы зразумелі, што можам свабодна мець зносіны з беларускімі аднагодкамі”, — расказала Кацярына Янцэвіч.

Ян Карчэўскі, кіраўнік дэлегацыі, вы-

кладчык беларускай мовы і літаратуры Гайнаўскага ліцэя, у Мінску быў ужо дзесяты раз. Раней разам з беларускімі калегамі ў Інстытуце павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў (цяпер — Мінскі гарадскі інстытут развіцця адукацыі) быў тут на курсах. Наведваў сяброў, прыязджаў па падручнікі. А яшчэ суправаджаў польскіх старшакласнікаў на рэспубліканскую алімпіяду па беларускай мове, якая штогод праводзіцца ў нашай краіне. Ян Карчэўскі сам рыхтуе выхаванцаў да інтэлектуальных выпрабаванняў, ён аўтар падручніка “Сучасная беларуская літаратура”.

Гэта — і наша перамога

Роздум пра выступленне Аляксандра Рыбака на “Еўрабачанні — 2009”

Адам Мальдзіс

Пераважная большасць сродкаў масавай інфармацыі свету паведаміла, што ашаламляльную перамогу на міжнародным конкурсе “Еўрабачанне — 2009” атрымаў 23-гадовы грамадзянін Нарвегіі Аляксандр Рыбак. Максімальныя 12 балаў аддалі за яго не толькі Беларусь і Расія, але і такія краіны, як Галандыя, Ізраіль, Іспанія, Ісландыя, Славенія. Будучы раней да еўрашоў абыкавым, сёлета і я далучыўся да прапановы сына паслаў у Маскву SMSky ў падтрымку. І не толькі таму, што па “Еўрабачанні” пачуў пра беларускае паходжанне нарвежца, але найперш таму, што, пераканаўся: з дзяцінства, з пачутых “Калыханак” і казак, у Аляксандра Рыбака засталася беларуская душа. Для яго важна не так відовішчнасць, як мелодыя, словы, шчырасць выканання песні.

Здзівіла мяне пэўнае рэагаванне на перамогу Рыбака. Напрыклад, ананісны аўтар у адной з газет апраўдваецца, што, у адрозненне ад нарвежскіх і некаторых беларускіх СМІ ён не стаў называць спевака “новай зоркай”, бо “зваць Рыбака “наш” або “беларус” яны (сродкі) маюць вельмі сумніўнае права. Вядома, таленавіты музыкант нарадзіўся ў Беларусі і не забывае сваіх каранёў. Аднак выканаўца ўзяў у рукі скрыпку амаль тады ж, калі з’ехаў з Сінявокай, без адмысловай помпы быў абраны нарвежцамі на конкурс і не ўгадваўся беларусамі, пакуль не стаў вядомым...” Што ж гэта выходзіць: Беларусь — нібы адзіная краіна ў свеце, якая не мае сваёй дыяспары? А як жа тады быць з Міцкевічам ці Манюшкам, Чэрскім ці Судзілоўскім, Шагалам ці Суцінам? Атрымліваецца, што імі зусім не маем ніякага права ганарыцца, бо гэтыя выдатныя сыны зямлі беларускай, хоць і любілі яе, ганарыліся ёю, але беларусамі сябе не лічылі. І што — мы

У спевака з Нарвегіі Аляксандра Рыбака — беларуская душа

ведалі б іх, згадвалі б іх, як і Рыбака да конкурсу, калі б яны “не сталі вядомымі”?! Куды больш патрыятычнай здаецца мне пазіцыя газеты «Комсомольская правда в Белоруссии». Таццяна Шахновіч змясціла ў ёй каля дзесяці артыкулаў, прысвечаных Аляксандру Рыбаку, прывяла неаспрэчныя доказы яго беларускасці. Зінаіда Гурына, бабуля спевака, на пытанне карэспандэнта, а хто ж яе ўнук па нацыянальнасці, адказала так: “Я нават не сумняваюся, вядома, беларус. Так, ён вывучыў нарвежскую мову, усмактаў іншую культуру, але ў душы ён беларус”. А Аляксандр Ціхановіч лічыць: “У цэлым, у ім сабраны ўсе самыя лепшыя рысы беларусаў”. Урэшце, сам Рыбак на пытанні, ці памятае ён свае карані і ці дапамагі яны яму ў перамозе, адказаў: “Так, я лічу, што гэта адыграла сваю ролю. Беларусь вядомая сваёй нейкай меланхолічнасцю і лірычнасцю, у Нарвегіі ж жывуць (матэрыяльна. — А.М.) самыя шчаслівыя людзі ў свеце. Мне здаецца, гэты мікс і прывёў да перамогі”.

Аднак самы важкі для мяне аргумент я знайшоў у артыкуле Вікторыі Паповай “Казка пра Рыбака і песню” (“СБ”. 2008. 24 лютага). На пытанне, ці не пашкадаваў бацька спевака, што выехаў у Нарвегію, музыкант і кампазітар Ігар Рыбак адказаў з годнасцю: “Я нясу нашу беларускую культуру ў Еўропу...” І далей прыводзяцца прыклады таго, што культура гэтая менавіта беларуская: бацька піша музыку на вершы Багдановіча, а сын іх з поспехам выконвае. А ў выніку Беларусь перастае быць у Нарвегіі

невядомай краінай. Праўда, адной сям’і тут цяжка штосьці істотнае зрабіць. Вунь у суседняй Швецыі з’явіўся спачатку беларускі мастак і філосаф Алексантэры Ахола-Вало, затым вядомы ў Еўропе жывапісец і скульптар Ян Кузьміцкі. Пачаў пісаць па-шведску і па-беларуску мастацкія творы Дзмітрый Плакс, даследуе сур’ёзныя старонкі гісторыі і выкладае ў Паўднёва-стакгольмскім універсітэце ўраджэнец Тураўшчыны Андрэй Катлярчук. І вось вынікі: распрацоўваюцца сумесныя культурныя праекты, а пасол Швецыі ў Беларусі бегла загаварыў па-беларуску. Такі ж ланцужок, верыцца, пачнецца з Рыбакоў у Нарвегіі. Праўда, пакуль Мінск і Осла не абмяняліся пасламі, але ж існуе інстытут ганаровых пасланнікаў. І Рыбак, абвешчаны пасля вяртання “нацыянальнай зоркай Нарвегіі”, думаецца, з поспехам мог бы выконваць такую ганаровую місію. А то, аказваецца, нават прэм’ер-міністр Нарвегіі Йенс Столтэнберг не ведае пра беларускія карані Рыбака.

І апошняе. Добра, што мы заўважылі (але яшчэ як след не ацанілі!) Аляксандра Рыбака пасля перамогі. Але яшчэ лепш было б заўважаць такія таленты да падзей, вясці згуртавальную работу сярод дыяспары, аб чым гаварылася на “круглым stole”, пра які наша газета падрабязна расказвала ў мінулым нумары. Каму вясці? І грамадскім аб’яднанням, і адпаведным урадавым установам, найперш пасольствам. Варта расказаць пра такіх асоб, як Рыбак (а іх — тыхачы) хаця б у энцыклапедычных даведніках.

Здольнасць быць шчаслівым

Надзея Басова

У Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры зноў прэм’ера

Спектакль “Праўда — добра, а шчасце — лепш” — гэта ўжо дзевятая пастаноўка Аркадзя Каца ў Мінску. Народны артыст Латвіі, народны артыст Украіны зноў звяртаецца да камедыі Аляксандра Астроўскага. “Ёсць нейкая

схільнасць у рэжысёраў да пэўных аўтараў. Менавіта Астроўскі ўмее, як ніхто іншы, вырашаць самыя найскладанейшыя праблемы праз смешнае. А сёння праз камедыю можна найбольш праўдзіва і цікава размаўляць з глядачом. Наогул, цяпер без іроніі вельмі складана вясці гаворку”, — прызнаецца Аркадзь Кац.

“Праўда — добра, а шчасце — лепш” — гэта

У новым спектаклі вясёлы, аптымістычны фінал

вясёлая, смешная, сентыментальная і мудрая гісторыя аб праўдзе, а таксама аб тым, што шчасце ёсць, калі ёсць у нашых душах здольнасць быць шчаслівым. Спектакль прымушае

гледача задумацца аб вечных каштоўнасцях жыцця. А гісторыя аб сапраўдным каханні са шчаслівым фіналам дапамагае паверыць у тое, што такое і ў жыцці магчыма.

Скарбы Ашмянскага краю

У галерэі “Ракурс” Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі разгорнуты цікавы гісторыка-культурны праект

Праект “Скарбы роднага краю: Ашмяншчына” падрыхтаваны да Года роднай зямлі. Ён расказвае пра слаўную гісторыю і духоўныя багацці Ашмянаў і іх наваколляў. На адкрыцці праекта добрыя музычныя падарункі гасцям зрабілі ашмянскія творчыя калектывы.

У экспазіцыі прадстаўлены гістарычныя матэрыялы, шмат кнігаў, паштовак,

буклетаў, а таксама фотароботы, вырабы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва майстроў Ашмянскага раёна. Працуе ў галерэі і персанальная выстава члена Беларускага саюза мастакоў С.Шэмета “Пра Радзіму — з любоўю...” А выдавецтва “Юніпак” прадстаўляе цэлы шэраг друкаванай прадукцыі, прысвечанай Ашмянскаму раёну і яго гісторыі. У прыватнасці, шмат увагі да вядомай працы Крыштафа Дарогастайскага “Гіпіка, ці Кніга пра коней”, у перавыданні якой удзельнічалі супрацоўнікі Нацыянальнай бібліятэкі.

Сутнасць — цераз імгненні

Уладзімір Ждановіч

Чым жыве сучасная Чэхія — можна пабачыць у мінскім Палацы мастацтваў

Выстава чэшскіх фатографіаў “Адзін дзень у Чэшскай Рэспубліцы” арганізавана пасольствам Чэхіі ў Беларусі сумесна з Беларускім саюзам мастакоў. На фатаграфіях можна разгледзець як твары простых метрабудаўнікоў з Прагі, жыццё людзей з правінцыі, так і, напрыклад, партрэт былога міністра замежных спраў Чэхіі Карэла Шварцэнберга.

На адкрыцці выставы

Часовы Павераны ў справах Чэхіі ў Беларусі Йіржы Карас адзначыў, што на фотаздымках зафіксавана хроніка самага звычайнага дня для Чэхіі, і ўсё ж таленавітыя фотамастры стварылі арыгінальны і шчыры партрэт сваёй краіны з высокай выяўленчай глыбінёй. Дыпламат паведаміў, што выстава ўжо атрымала высокую ацэнку ў Аўстраліі, Германіі, ЗША, Ізраілі, Украіне, Японіі. У далейшым яна будзе захоўвацца ў Празе, у Нацыянальным архіве Чэхіі — на працягу 30 гадоў. І затым ізноў пачне экспанавання. У 2038 годзе.

Адметная з’ява

Сёлета спаўняецца 120 гадоў з часу першага апублікавання паэмы “Тарас на Парнасе”

Існуе здагадка, што аўтарства “Тараса на Парнасе” належыць беларускаму літаратару Кастусю Вераніцыну. Нагодай для гэтага паслужылі паметкі з тэкстам паэмы, знойдзеныя даследчыкамі ў рукапісных сшытках паэта і фалькларыста Аляксандра Рypінскага.

У цэнтры твора — прыгоды лесніка Тараса, які выпадкова трапіў на Парнас (месца знаходжання антычных багоў і паэтаў). Аўтар

яскрава апісвае побыт беларускіх сялян, з вялікай сімпатыяй прадстаўляе адзін з першых рэалістычных вобразаў чалавека з народа ў беларускай літаратуры — вобраз Тараса. У паэме адлюстравана барацьба ідэйных кірункаў у рускай літаратуры сярэдзіны XIX стагоддзя, сатырычныя выпадкі супраць славянафільскай ідэалізацыі патрыярхальнага побыту.

Па сваёй дэмакратычнай сутнасці твор скіраваны супраць эстэтыкі афіцыйнай народнасці і псеўданароднасці.